

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO - OPĆINA ILIDŽA

OPĆINSKI NAČELNIK

SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

6332 / 22 07

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
SARAJEVO CANTON - MUNICIPALITY OF ILIDŽA

MUNICIPALITY MAYOR

CIVIL AFFAIR DEPARTMENT

MATERIJAL ZA
12. RJEŠENJE

Broj: 14-40-43/47/22
Ilidža, 05.04.2022.god.

**OPĆINA ILIDŽA
OPĆINSKO VIJEĆE**

Predmet: Dostava materijala za sjednicu Općinskog vijeća Ilidža,
dostavlja se.-

Dostavljamo Vam materijal za narednu sjednicu Općinskog vijeća Ilidža.

Prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih
i drugih nesreća na području općine Ilidža za period 2022-2026.godinu.

PRILOG:
Kao u tekstu (CD)

Izradila: Fatima Rašinlić

DOSTAVLJENO:

1. Naslovu
2. a/a

Po ovlaštenju Općinskog načelnika
Rukovodilac Stručne službe za
koordinaciju rada mjesnih zajednica

Enes Gorbo

Broj: 14-40-43-45/22
Datum: 01.04.2022.god.

OPĆINA ILIDŽA

Općinski načelnik

SAGLASNOST
Općinski načelnik

Nermin Muzur, magistar uprave

PREDMET: Davanje saglasnosti Općinskog načelnika,
na materijal za sjednicu Općinskog vijeća

U prilogu Vam dostavljamo materijal kako bi na isti dali svoju saglasnost i to:

- Prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Ilidža za period 2022-2026. godina.

S poštovanjem,

PRILOG:

Kao u tekstu

Izradila: Fatima Rašinlić

Dostavljeno:
1x Naslovu
1x a/a

Po ovlaštenju Općinskog načelnika
Ruководilac Stručne službe za
koordinaciju rada mjesnih zajednica

Enes Čorbo

Broj: 14-40-43-45/22
Datum: 01.04.2022.god.

OPĆINA ILIDŽA

Općinski načelnik

SAGLASNOST
Općinski načelnik

Nermin Muzur, magistar uprave

PREDMET: Davanje saglasnosti Općinskog načelnika,
na materijal za sjednicu Općinskog vijeća

U prilogu Vam dostavljamo materijal kako bi na isti dali svoju saglasnost i to:

- Prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Ilidža za period 2022-2026. godina.

S poštovanjem,

PRILOG:

Kao u tekstu

Izradila: Fatima Rašinlić

Po ovlaštenju Općinskog načelnika
Rukovodilac Stručne službe za
koordinaciju rada mjesnih zajednica

Enes Čorbo

Dostavljeno:
1x Naslovu
1x a/a

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO - OPĆINA ILIDŽA
OPĆINSKI NAČELNIK
SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
SARAJEVO CANTON - MUNICIPALITY OF ILIDŽA
MUNICIPALITY MAYOR
CIVIL AFFAIR DEPARTMENT

P R O G R A M R A Z V O J A

**ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH
NESREĆA NA PODRUČJU OPĆINE ILIDŽA ZA PERIOD 2022-2026**

Ilidža, april 2022. godine

S A D R Ź A J

UVOD	4
OPŠTI DIO	4
I ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA ...	5
- Vrste prirodnih i drugih nesreća i područje njihovog djelovanja	5
- Organizacija zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom stanja	5
- Mjere, snage i sredstva zaštite i spašavanja koje će provoditi snage civilne zaštite i općinske službe za upravu	7
- Snaga civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja.....	8
- Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica...	8
- Potrebna finansijska sredstva i mogući izvori finansiranja	9
- Rokovi za obezbjeđenje nabavke planiranih sredstava i opreme.....	9
- Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja čija je djelatnost u funkciju zaštite i spašavanja, na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju.....	9
- Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći i u zaštiti i spašavanju.....	10
- Način vršenja procjene štete prouzrokovane usljed prirodne i druge nesreće.....	10
- Organizacija i način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća i način informisanja i obavješćavanja javnosti.....	10
II PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA.....	11
- Organizacija civilne zaštite	11
- Lična i uzajamna zaštita.....	12
- Mjere zaštite i spašavanja.....	12
- Štabovi civilne zaštite	13
- Povjerenici civilne zaštite	13
- Službe zaštite i spašavanja	14
- Jedinice civilne zaštite.....	15
- Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite	15
- Operativni centri civilne zaštite.....	16
- Popuna i materijalno opremanje civilne zaštite	17
- Stepen zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	17
III PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI NA PODRUČJU OPĆINE ILIDŽA	18
- Zemljotresi	18
- Poplave	19
- Odranjanja i klizanja zemljišta.....	20
- Snježne padavine i visokih snježnih nanosa.....	21
- Olujni vjetar, grad i suša.....	22

-	Epidemije, životinjske i biljne bolesti.....	23
-	Požari, eksplozije i druge havarije	24
IV	OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA.....	25
-	Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite odnosno snaga zaštite i spašavanja.....	28
V	OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU	28
VI	SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE.....	29
VII	PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA	30
-	Namjenska sredstva za izgradnju i održavanje skloništa i zaklona.....	31
	ZAKLJUČCI IZ PROGRAMA	33
	OBRAZLOŽENJE	34

UVOD

Na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10 – u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara). Općina Ilidža ima obavezu donošenja Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Program razvoja), kao i Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Članom 29. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju propisano je da općina ima obavezu da donese Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća dok je članom 174. tog Zakona određeno da isti izrađuje Služba civilne zaštite, a donosi ga općinsko vijeće na prijedlog općinskog načelnika.

OPŠTI DIO

Programiranjem i planiranjem se stvaraju uslovi da se zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od djelovanja prirodnih i drugih nesreća provodi organizovano i planski. To se provodi kroz dvije vrste aktivnosti:

- Provođenje mjera i aktivnosti kojima se može uticati na sprečavanje nastanka prirodne i druge nesreće, kao mjere i aktivnosti na spašavanju, odnosno otklanjanju posljedica nastalih od prirodnih i drugih nesreća
- Organizovanje određenih snaga civilne zaštite, odnosno zaštite i spašavanja za provođenje planiranih mjera i aktivnosti

Ove aktivnosti se ostvaruju programiranjem i planiranjem, a kroz izradu programa razvoja i planova zaštite i spašavanja. Programom razvoja zaštite i spašavanja određuju se ciljevi, politika i strategija u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od svih prirodnih i drugih nesreća na određenom području.

Postavljeni zadaci detaljnije se razrađuju u Planu zaštite i spašavanja općine. Procjena ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti) predstavlja osnovu za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja i Plana zaštite i spašavanja.

Programiranje u zaštiti i spašavanju podrazumijeva niz aktivnosti kojima se osiguravaju: materijalno-tehničke, finansijske, edukativne i druge potrebe i funkcionisanje. Sistema zaštite i spašavanja u uslovima prirodnih i drugih nesreća, a kao oslonac treba se pridržavati sljedećih principa:

- oslonac na postojeću materijalnu bazu organa i službi koje se uključuju u sistem zaštite i spašavanja,
- realan sklad mogućnosti i potreba,
- ekonomičnost i racionalnost,
- kontinuiran razvoj civilne zaštite,
- jedinstven razvoj sa ostalim komponentama sistema zaštite i spašavanja.

Služba civilna zaštite nosilac je aktivnosti na pripremi i izradi Programa razvoja zaštite i spašavanja Općine Ilidža. Službe za upravu i stručne službe općine učestvuju u izradi Programa u pitanjima iz oblasti za koju su osnovane i u okviru svoje redovne djelatnosti realizuju zadatke, koji se za njihovu oblast utvrde u ovom dokumentu i odgovorni su za stanje zaštite i spašavanja u svojoj oblasti.

Članom 174a, Zakona o zaštiti i spašavanju određeno je da Program razvoja zaštite i spašavanja sadrži:

1. Zaključke iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća.

2. Podaci o stanju organizovanosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih i drugih nesreća.
3. Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi na području općine Ilidža
4. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja.
5. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju.
6. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje.
7. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja.

I ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Vrste prirodnih i drugih nesreća i područje njihovog djelovanja

Prirodne nesreće - podrazumijevaju se događaji koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati, kao što su: poplave, potresi, visoki snijeg i sniježni nanosi, odronjavanje i klizanje zemljišta, suša, prolom oblaka, olujni vjetar, grad, mraz, hladnoća, pandemija te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.

Tehničko-tehnološke nesreće - podrazumijevaju se požari, ekspanzija i eksplozija opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađenje vazduha, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Ostale nesreće - podrazumijevaju velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu, nesreće na terenima koji su kontaminirani minsko-eksplozivnim i neeksplozivnim ubojnim sredstvima.

Navedene prirodne i druge nesreće mogu zahvatiti, sa manjim ili većim intenzitetom, područje općine Ilidža.

Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra mogu biti, zavisno od vrste, intenziteta i vremena trajanja prirodne i druge nesreće, u rasponu od minimalnih posljedica do posljedica koje ugrožavaju i zdravlje i živote ljudi pričinjavaju velika oštećenja ili potpuno uništavaju materijalna, kulturna i druga dobra. Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća mogu se negativno odraziti i na stanje prirodne okoline, odnosno može doći do znatnog pogoršanja ekološkog stanja prirodne okoline. Neke prirodne nesreće, kao što su: potresi, poplave, jak olujni vjetar, klizišta, veliki požari, rušenje brana na hidroelektranama, velike tehnološke nesreće, velike saobraćajne nesreće, epidemije i epizootije zaraznih bolesti velikih razmjera biljnih bolesti i štetočina, mogu izazvati katastrofalne posljedice sa velikim brojem povrijeđenih i poginulih lica, te sa materijalnim štetama ogromnih razmjera.

Organizacija zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom stanja

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće, organizacija zaštite i spašavanja struktura civilne zaštite i drugih subjekata zaštite i spašavanja, u ovoj fazi, treba da bude u skladu sa opasnostima koje treba preduprijeti. Poseban značaj u preventivnoj fazi zaštite i spašavanja imaju službe organa uprave koje u okviru svoje redovne djelatnosti treba da posebnu pažnju posvete provođenju mjera koje doprinose zaštiti građana i materijalnih dobara (čišćenje i

regulacija riječnih korita, sanacija klizišta, sprječavanje bespravne gradnje i sječe šumskih površina, sprečavanje nastanka divljih deponija smeća i sl.). U ovoj fazi treba imati funkcionalno organizovan, osposobljen i dobro opremljen operativni centar civilne zaštite. Također treba imati dobro organizovane i osposobljene jedinice, službe zaštite i spašavanja, povjerenike civilne zaštite kao i službe u drugim privrednim subjektima, naročito onim koji u svom procesu rada rade sa opasnim i lakozapaljivim materijama, za preduzimanje odgovarajućih aktivnosti u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, a naročito od raznih vrsta tehnoloških nesreća. Osposobljenost građana za preduzimanje odgovarajućih mjera u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i osposobljenost građana za poslove samozaštite i međusobne zaštite, ima ogroman značaj u zaštiti i spašavanju.

Faza spašavanja

U ovoj fazi je od posebne važnosti postojanje dobro organizovanih, opremljenih i osposobljenih: Općinskih službi civilne zaštite, Općinskog štaba civilne zaštite, koji djeluju za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine, službe zaštite i spašavanja, povjerenika civilne zaštite, jedinice civilne zaštite, maksimalnu uključenost svih općinskih službi za upravu, službe zaštite i spašavanja u privrednim preduzećima i drugim subjektima koji su predviđeni Zakonom o zaštiti i spašavanju koji rukovode svim ljudskim snagama i upravljaju materijalno-tehničkim sredstvima, u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. U akcijama spašavanja od posebne važnosti je dobra organizacija evakuacija ljudi, domaćih životinja i najnužnijih materijalnih dobara, sa područja pogođenog prirodnom i drugom nesrećom, te zbrinjavanje evakuisanog stanovništva u privremene stambene prostore i obezbjeđenje neophodnih životnih namirnica i drugih neophodnih sredstava za normalan život evakuisanih lica. Neophodno je ostvariti maksimalnu efikasnost u mobilizaciji ljudi i materijalno-tehničkih sredstava od privrednih društava i drugih pravnih subjekata kao i građana koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje. U fazi spašavanja, također je važno imati dobro osposobljene i opremljene jedinice civilne zaštite, kao i odgovarajuće službe i jedinice privrednih preduzeća i drugih pravnih subjekata od značaja za zaštitu i spašavanje, sa odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom. Vrlo je važno pravovremeno i potpuno informisanje građana o svim bitnim činjenicama vezanim za prirodnu i drugu nesreću koja se dogodila na određenoj teritoriji, u cilju što boljeg upoznavanja građana o intezitetu i posljedicama prirodne i druge nesreće, kao i u cilju poduzimanja odgovarajućih mjera samozaštite i međusobne pomoći, od strane građana.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica djelovanja prirodne i druge nesreće aktivnu ulogu treba da uzmu, osim struktura civilne zaštite, javna preduzeća, privredna društva, drugi pravni subjekti i redovne službe i institucije općinske vlasti, organi kantonalne vlasti, kao i viših nivoa vlasti. Otklanjanje posljedica prirodne i druge nesreće treba da se realizuje na maksimalno efikasan način i u najkraćem mogućem roku, kako bi se na području podgođenom prirodnom i drugom nesrećom uspostavili normalni uslovi za odvijanje života i rada, za šta je od posebne važnosti neophodno, odmah po prestanku prirodne i druge nesreće, angažovati sve raspoložive ljudske i materijalne snage na sanaciji oštećenih i porušenih stambenih, privrednih, infrastrukturnih objekata i najvažnijih javnih objekata (zdravstvo, školstvo, javne institucije i drugo). Kao posebno važna aktivnost treba da bude povratak privremeno evakuisanog stanovništva u svoje domove i pomoć stanovništvu u normalizaciji života, na čemu treba da se angažuju, pored struktura civilne zaštite, također i organi općinske i kantonalne vlasti. Odmah po prestanku djelovanja prirodne i druge nesreće neophodno je angažovati Općinsku komisiju za procjenu štete, i pristupiti procjeni pričinjenih materijalnih i drugih šteta usljed djelovanja prirodne i druge nesreće, u skladu sa

odgovarajućim podzakonskim aktom, koji je donesen na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju. Također je važno organizovati dostavljanje pomoći ugroženom stanovništvu od strane svih društvenih subjekata i humanitarnih organizacija.

Mjere, snage i sredstva zaštite i spašavanja koje će provoditi snage civilne zaštite i općinske službe za upravu

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće neophodno je provoditi preventivne mjere, koje se trebaju realizovati na bazi određenih planova i programa i na dugoročnoj osnovi. To je posebno važno kod prevencije prirodnih i drugih nesreća koje mogu izazvati katastrofalne posljedice po zdravlje i živote ljudi kao i na materijalna dobra.

Općina Ilidža treba obezbijediti u Budžetu na bazi odgovarajućih planova i programa finansijska sredstva za realizaciju istih. U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Zaštita životinja i namirnica životinjskog porijekla.
- Zaštita okoliša (plavljenje, klizišta, rušenje objekata, zagađenje okoline i sl.)
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Faze spašavanja

U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Evakuacija ljudi i materijalnih dobara;
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih;
- Zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava;
- Zaštita i spašavanje od rušenja;
- Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom;
- Zaštita i spašavanje od požara;
- Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava;
- Prva medicinska pomoć;
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla
- Zaštita okoliša;
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Strukture civilne zaštite sve navedene mjere i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, provode u saradnji sa svim općinskim službama u Jedinstvenom općinskom organu uprave Ilidža, privrednim društvima, javnim preduzećima, i drugim subjektima čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje.

Faza otklanjanja posljedica

U zavisnosti od prirodne i druge nesreće koja je zadesila određeno područje, u fazi otklanjanja posljedica prirodne i druge nesreće poduzimaju se sve mjere koje doprinose što bržoj normalizaciji stanja na ugroženom području, odnosno stvaranja osnovnih uslova za normalan život i rad.

U ovoj fazi zaštite i spašavanja Općina Ilidža ima važan zadatak da iz Budžeta obezbijedi finansijska sredstva za sanaciju šteta usljed prirodne i druge nesreće, a prije svega za sanaciju stambenih i neophodnih infrastrukturnih objekata, od kojih zavisi uspostavljanje normalnog života

na nastradalom području. Također je, u ovoj fazi važno zajedničko angažovanje struktura civilne zaštite, službi za upravu i pravnih subjekata, u obezbjeđenju efikasnog i dobro organizovanog prevoza evakuisanih lica u svoje domove, gdje treba angažovati neophodna prevozna sredstva i odgovarajući broj lica osposobljenih za ove poslove.

Angažovanje organa uprave na iniciranju i poduzimanju akcija prikupljanja finansijske i svake druge pomoći od kantonalnih organa vlasti, domaćih organizacija i domaćih humanitarnih organizacija, radi pružanja pomoći nastradalom stanovništvu, kao i radi sanacije oštećenih i uništenih objekata.

U ovoj fazi se, također vrši procjena pričinjenih materijalnih šteta od strane Općinske komisije za procjenu šteta, koja ove poslove obavlja u skladu sa zakonski propisanom metodologijom.

Snaga civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta snaga

Realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja obavljaju sve strukture civilne zaštite: Služba civilne zaštite, Općinski štab civilne zaštite, općinske službe Jedinstvenog organa uprave Ilidža, Kantonalna uprava civilne zaštite, privredna društva i drugi pravni subjekti, povjerenici civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja koje su formirane u pravnim subjektima, udruženjima i fondacijama čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta i količina MTS-a struktura civilne zaštite, koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja određeni su propisanim okvirnim materijalnim formacijama za sve strukture civilne zaštite. Za predložene mjere zaštite i spašavanja, također, se koriste, zavisno od intenziteta prirodne i druge nesreće i zavisno od veličine područja koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom. Osim MTS-a civilne zaštite koriste se ili angažuju i odgovarajuća MTS-a privrednih društava, javnih preduzeća, komunalnih preduzeća, kantonalnih organa uprave, građana i drugih pravnih subjekata koji raspolažu odgovarajućim MTS-a.

Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica

U obavljanju poslova zaštite i spašavanja privredna i dr. društva provode odgovarajuće pripreme, donose i razrađuju planove za svoje djelovanje u zaštiti i spašavanju, planiraju i osiguravaju materijalno-tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja i organizuju jedinice i povjerenike civilne zaštite, opremaju te jedinice i povjerenike MTS-om i osposobljavaju ih za njihovo učešće u zaštiti i spašavanju.

U slučaju postojanja prirodnih i drugih nesreća i tehnoloških nesreća pravna lica dužna su provoditi odluke nadležnog Općinskog štaba civilne zaštite koji upravlja akcijama zaštite i spašavanja na području kojem se nalaze objekti tih pravnih lica. Sva pravna lica dužna su da odrede tijelo koje će upravljati akcijama zaštite i spašavanja u slučaju nesreće koja može ugroziti život i zdravlje ljudi i materijalnih dobara pravnog lica.

Potrebna finansijska sredstva i mogući izvori finansiranja

Sva preduzeća i druge organizacije i ustanove dužne su da planiraju finansijska sredstva za zaštitu i spašavanje prije svega svoje imovine. Također su dužne da se na zahtjev Općinskog štaba civilne zaštite odazovu i stave na raspolaganje svoje ljudske i materijalne potencijale u svrhu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Što se tiče civilne zaštite, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u čl. 179. /"Sl. Novine F BiH" br. 39/03; 22/06 i 43/10/ navedeno je da se civilna zaštita finansira iz:

- Budžeta Federacije, kantona i općina,
- sredstva pravnih lica,
- osiguranja,
- dobrovoljnih priloga,
- međunarodne pomoći,
- i drugih izvora utvrđenih ovim i drugim zakonom.

Prioriteti u finansiranju od navedenih sredstava bit će usmjereni na:

- pripremanje, opremanje i obuka Općinskog štaba civilne zaštite,
- pripremanje, opremanje i obuka službi zaštite i spašavanja,
- pripremanje, opremanje i obuka povjerenika civilne zaštite,
- opremanje pravnih lica u dijelu kada postavljeni zadaci tim licima nadilaze njihove materijalne mogućnosti,
- nabavka i održavanje sistema za obavješćavanje stanovništva,
- prilagođavanje i održavanje objekata za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- saniranje dijela štete nastalih prirodnim i drugim nesrećama kao i troškove koji nastanu tokom učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja.

Planiranje i realizacija budžetskih sredstava provodit će se svake godine posebno, prema proceduri rasporeda općinskih budžetskih sredstava za navedene prioritete.

Rokovi za obezbjeđenje nabavke planiranih sredstava i opreme

Općina Ilidža svake godine u skladu sa finansijskim mogućnostima planira određena finansijska sredstva za ove namjene. Imajući u vidu sadašnju finansijsku situaciju u društvu, rokovi za nabavku navedenih MTS-a i opreme, za potrebe opremanja svih struktura civilne zaštite, kao i za edukaciju pripradnika tih struktura, trebaju biti postavljene i u realne vremenske okvire, kada se radi o nabavci optimalnih količina MTS-a i opreme, ali treba voditi računa da se najneophodnija MTS-a i oprema trebaju nabaviti u što kraćem mogućem roku i obezbijediti sredstva za edukaciju i obuku pripadnika struktura civilne zaštite i građana za preduzimanje mjera zaštite i spašavanja.

Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja čija je djelatnost u funkciju zaštite i spašavanja, na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

U dosadašnjem periodu je bila dobra saradnja civilne zaštite sa nevladinim organizacija i udruženjima na poslovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, što u narednom periodu treba poboljšati i uspostaviti još bolju saradnju sa navedenim organizacijama na poslovima zaštite i spašavanja.

U tim organizacijama već imamo formirane službe civilne zaštite i spašavanja, što ćemo i u narednom periodu nastaviti sa tim aktivnostima i u ostalim udruženjima i organizacijama na području općine Ilidža.

Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći i u zaštiti i spašavanju

Odgovarajuća MTS-a i oprema privrednih društava i drugih pravnih subjekata, kao i građana, koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za potrebe zaštite i spašavanja, po potrebi se angažuju, zavisno od intenziteta, prirodne i druge nesreće, a naročito za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine. Međutim, prisutan je problem obezbjeđenja finansijske nadoknade, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju za korištena MTS-a i opreme.

Način vršenja procjene štete pričinjene usljed prirodne i druge nesreće

Procjenu pričinjenih šteta usljed prirodnih i drugih nesreća vrši Općinska komisija za procjenu šteta koju imenuje Općinski načelnik, a rad komisije se bazira na podzakonskom aktu kojim je definisana metodologija za procjenu pričinjenih šteta.

Organizacija i način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća i način informisanja i obavještanja javnosti

U skladu sa članom 149. Zakona o zaštiti i spašavanju u sastavu Službe civilne zaštite općine Ilidža formiran je operativni centar civilne zaštite.

Operativni centar civilne zaštite općine Ilidža poslove iz svoje nadležnosti vrši tako što prikuplja informacije i podatke o svim vrstama prirodnih i drugih nesreća putem organa, službi i pravnih lica koji su se dužni povezati sa operativnim centrom (PU Ilidža, Dom zdravlja Ilidža, Profesionalna vatrogasna brigada, Dobrovoljno vatrogasno društvo Ilidža, Elektrodistribucija, PTT, Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, Mjesne zajednice, preduzeća i dr.). Informacije se prikupljaju prema listi pitanja o međusobnom informisanju. Informacije se prikupljaju i putem stalnog praćenja redovnih informativnih programa putem radija, TV-a, društvenih mreža i drugih sredstava informisanja. Obradene informacije se dostavljaju nadležnim organima prema prioritetima, odnosno onom organu na koji se odnosi ta informacija.

Javnost se obavještava preko PRESS službe Općine Ilidža, kantonalnog operativnog centra i putem printanih-elektonskih medija.

Kada operativni centar civilne zaštite Ilidža primi informaciju, dežurni operativac u centru postupa na način što primljenu informaciju obrađuje tako da prvo provjerava njenu vjerodostojnost i aktuelnost u kontaktu sa davaocem informacije, a nakon toga preduzima sljedeće radnje:

- informacije koje se odnose na redovne i vanredne izvještaje odmah po prijemu, bez obrade, prosljeđuje organu ili pojedincu na koga je izvještaj označen (adresiran);
- ostale informacije koje se ne odnose na redovne i vanredne izvještaje, prije dostavljanja nadležnom organu, moraju se obraditi.

Obrada informacije podrazumijeva postupak u kojem dežurni operativac treba da tačno i precizno sazna kojim organima uprave ili drugim organima treba informaciju dostaviti. Utvrđivanje te činjenice vrši se tako što se na osnovu podataka o prirodnoj i drugoj nesreći na koju se informacija odnosi, vrši uvid u propis kojim je utvrđen djelokrug organa uprave i drugih organa i tako saznaje koji su organi nadležni za prijem informacije.

Operativni centar civilne zaštite općine Ilidža informacije dostavlja onim općinskim službama za upravu na čiju se oblast odnosi informacija, zatim kantonalnom operativnom centru civilne zaštite Sarajevo i rukovodiocu općinske službe civilne zaštite, a po nalogu rukovodioca ili drugog ovlaštenog državnog službenika te službe, informacija se može dostaviti i Općinskom načelniku, predsjedavajućem općinskog vijeća i operativnim centrima civilne zaštite susjednih općina. U izuzetnim slučajevima operativni centar civilne zaštite općine može informaciju proslijediti direktno Federalnom operativnom centru civilne zaštite.

Dnevni izvještaji o stanju na području općine Ilidža u pismenoj formi dostavljaju se kantonalnom operativnom centru civilne zaštite i pomoćniku načelnika civilne zaštite do 08:00 sati ujutro svakim danom.

Ako je došlo do proglašenja prirodne i druge nesreće, izvještaji se dostavljaju prema sljedećim rokovima:

- odmah nakon proglašenja prirodne i druge nesreće (prvi izvještaj), a najkasnije u roku od prva četiri sata od proglašenja nastanka nesreće;
- prvi dan nakon proglašenja prirodne i druge nesreće - svakih 6 sati ili po potrebi češće;
- narednih dana - svakog dana po jednom ili po potrebi češće.

II PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Organizacija civilne zaštite

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima, Procjenom ugroženosti, procjenama sopstvenih snaga i mogućnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća, civilnu zaštitu na području općine Ilidža treba osposobiti tako da može uspješno izvršavati zadatke zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara i u najtežim uslovima. Pri utvrđivanju struktura civilne zaštite za područje općine temeljni elementi su uzeti iz Procjene ugroženosti, a isti su bitni za organizovanje zaštite i spašavanja. Iskustvo vezano za dosadašnje prirodne i druge nesreće koje su se dešavale na ovom području su elementi za organizovanje civilne zaštite na teritorijalnom principu.

Organizovanje, pripremanje i funkcionisanje civilne zaštite na području općine Ilidža bazira se na:

- Procjeni ugroženosti, procjeni sopstvenih snaga i mogućnosti za zaštitu i spašavanje i otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća
- Organizacija i priprema sistema civilne zaštite, radnih ljudi i građana, organa uprave, privrednih društava i drugih pravnih lica
- Rukovođenje u akcijama zaštite i spašavanja od strane Općinskog štaba civilne zaštite
- Angažovanju ljudskih i materijalnih potencijala za izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja

Osposobljenosti i organizovanosti pravnih lica i udruženja u kojima su formirane i u kojima će se formirati službe zaštite i spašavanja:

- Osposobljenost i organizovanost pravnih lica i udruženja građana u kojima su formirane i u kojima će se formirati službe zaštite i spašavanja
- Osposobljenosti privrednih društava i drugih pravnih lica u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća

(djelatnosti iz oblasti zdravstva, veterinarstva, komunalnih poslova, šumarstva, poljoprivrede, građevinarstva i sl.)

- Mobilnosti i spremnosti struktura civilne zaštite za pravovremeno djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća, kao i njihovo otklanjanje
- Organizovanje lične i uzajamne zaštite građana
- Organizovanje i usklađivanje funkcionisanja civilne zaštite sa ostalim strukturama sistema zaštite i spašavanja.

Osnovni nosilac izgradnje sistema zaštite i spašavanja je općina. To proizilazi iz činjenice što se na području općine odvija cjelokupan život i rad stanovništva. Prema tome sistem zaštite i spašavanja općine mora biti na tom nivou da može adekvatno odgovoriti u svim slučajevima prirodne i druge nesreće.

Organizacija civilne zaštite obuhvata:

- Ličnu i uzajamnu zaštitu građana,
- Mjere zaštite i spašavanja
- Štabove civilne zaštite,
- Povjerenike civilne zaštite,
- Službe zaštite i spašavanja,
- Jedinice civilne zaštite,
- Rukovođenje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite

Lična i uzajamna zaštita

Lična i uzajamna zaštita građana predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organizovanog učešća građana u zaštiti i spašavanju.

Samozaštita se provodi u stabenim i poslovnim zgradama, obrazovnim institucijama, ustanovama, privrednim društvima, mjesnim zajednicama i svim mjestima gdje građani rade i borave.

Da bi se postigla organizovana samozaštita, potrebno je provoditi obuku građana prema nastavnim planovima i programima, čime bi se kvalitetno osposobili za sprovođenje mjera i postupaka preventivne zaštite, pružanja prve pomoći i samopomoći članovima porodice i drugim licima, kao i sprovođenje pojedinih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Obuku za ličnu i uzajamnu zaštitu treba provoditi na osnovu Procjene ugroženosti i mogućih posljedica po ljude i materijalnih dobara na određenim područjima i objektima.

Mjere zaštite i spašavanja

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju organizovane radnje i postupke preventivne i operativne prirode koje pripremaju i provode organi uprave i drugi organi vlasti i pravna lica. Svi gore nabrojani nosioci zaštite i spašavanja planiraju i pripremaju:

- Mjere i postupke od značaja za provođenje preventivne zaštite, kao osnovnog vida sprečavanja nastajanja prirodne ili dr. nesreće ili ublažavanja njenog djelovanja;
- Mjere i postupke zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastajanja prirodnih i dr. nesreća;
- Mjere i postupke zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodnih i drugih nesreća;
- Mjere i postupke za ublažavanje i otklanjanje posljedica od prirodnih i dr. nesreća.

U cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Ilidža provode se sljedeće mjere zaštite i spašavanja:

- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara
- evakuacija,
- zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
- zamračivanje,
- zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- zaštita i spašavanje od rušenja,
- zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- zaštita i spašavanje od požara,
- zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- prva medicinska pomoć,
- zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- asanacija terena,
- zaštita okoliša,
- zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Štabovi civilne zaštite

U skladu sa članom 106. Zakona o zaštiti i spašavanju za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju, osnovan je Općinski štab civilne zaštite, kao operativno-stručni organ, koji broji sedamnaest članova.

U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja Općinski štab civilne zaštite vrši sljedeće poslove:

- odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite, na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih lica i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na ona područja koja su ugrožena,
- naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuje snage i sredstva koja će provoditi te mjere,
- usmjerava, koordinira i rukovodi akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju na području općine,
- rješava sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanja snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Štab civilne zaštite može se osnovati i u pravnim licima, zavisno od njihove procjene, a ako se ne osnuje štab civilne zaštite, pravno lice je dužno svojim općim aktom odrediti lice koji će rukovoditi akcijama zaštite i spašavanja.

Općinski štab civilne zaštite ima veliki značaj kako u pripremama tako i u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja, pa je stoga neophodno izvršiti opremanje i obučavanje svih članova štaba.

Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima i zaseocima, u organima uprave i službama za upravu, drugim organima i ustanovama i pravnim licima u kojima se ne osniva štab civilne zaštite.

Povjerenici vrše poslove koji se odnose na organiziranje i poduzimanje mjera i aktivnosti na učešću u provođenju samozaštite i mjera spašavanja na određenom području, odnosno u objektima za koje su zaduženi.

Povjerenici u organima uprave, ustanovama i pravnim licima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i pripremanje mjera i zadataka na sudjelovanju službenika i zaposlenika na provođenju lične i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u zgradama i objektima za koje su zaduženi.

Planom zaštite i spašavanja vrši se određivanje broja povjerenika civilne zaštite, razrada njihovih poslova i zadataka u miru, za vrijeme prirodnih i drugih nesreća, neposrednoj ratnoj opasnosti i ratu, u skladu sa propisima koji se odnose na poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite (Pravilnik o načinu rada i funkcionisanju štabova i povjerenika civilne zaštite "Službene novine F BiH" broj 77/06; 5/07 i 32/14).

Općina Ilidža je u skladu sa zakonskim propisima imenovala povjerenike u svim mjesnim zajednicama, koji su prošli obuku i učestvovali u sprovođenju mjera zaštite i spašavanja kako preventivnih tako i u samim akcijama spašavanja.

Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja organizuju se u pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje (zdravstvo, veterinarstvo, stambeni i komunalni poslovi, vodoprivreda, šumarstvo, poljoprivreda, hemijska i petrohemijska industrija, građevinarstvo, transport, logistika, ugostiteljstvo, vatrogastvo, ekologija i dr.)

Službe zaštite i spašavanja ostvaruje poslove zaštite i spašavanja provođenjem preventivnih mjera kroz svoju redovnu djelatnost i provođenje operativnih mjera, koje se ostvaruju izvršavanjem odgovarajućih mjera i postupaka iz svog djelokruga rada od momenta angažovanja do otklanjanja nastalih posljedica, tj. kada se ocjeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi. U ove službe u pravilu, raspoređuju se zaposlenici pravne osobe, odnosno pripadnici udruženja.

Preventivne mjere zaštite i spašavanja, službe zaštite i spašavanja ostvaruju provođenjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka u okviru njihove redovne djelatnosti, a kojima se može uticati na sprečavanje nastanka određenih pojava i opasnosti koje mogu izazvati prirodnu ili drugu nesreću i čijim štetnim djelovanjem mogu biti ugroženi životi i zdravlje stanovništva i materijalnih dobara.

Operativne mjere zaštite i spašavanja, službe zaštite i spašavanja ostvaruju izvršavanjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka iz svog djelokruga, od momenta angažovanja na zaštitu i spašavanju do otklanjanja nastalih posljedica, odnosno do momenta kada se ocijeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi.

Općinski načelnik je donio Uredbu, u skladu sa zakonskim propisima, o određivanju pravnih lica i udruženja u kojima su organizovane službe zaštite i spašavanja. To su služba za medicinsku pomoć veličine odjeljenja, osnovana u Domu zdravlja Ilidža, služba za zaštitu od požara, veličine odjeljenja, osnovana u VD "Ilidža" Ilidža, služba za zaštitu i spašavanje sa visina i nepristupačnih terena, na vodi i pod vodom, evakuaciju i zbrinjavanje osnovana u U "Igman 92" Ilidža, službe zaštite i spašavanja iz ruševina osnovane u firmama „Bosman“ i "Mevludin-Comerc", služba za zaštitu i spašavanje sa visina i nepristupačnih terena osnovana u U "Gorska služba spašavanja i streljački klub Ilidža", služba prve pomoći i snabdijevanje osnovana u U "Crveni križ" i služba zaštite i spašavanja za čistoću i asanaciju terena formirana u JP "Ilidža".

Na osnovu Procjene ugroženosti, općina Ilidža prema potrebi će ići u pravcu formiranja još službi zaštite i spašavanja u drugim pravnim licima i udruženjima iz oblasti komunalnih djelatnosti, građevinarstva, uslužnih djelatnosti.

U aktu o osnivanju službi zaštite i spašavanja određuju se vrste službe, zadaci, način popune ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima. U cilju stvaranja uslova za nesmetano funkcionisanje formiranih službi zaštite i spašavanja, Općinski načelnik će putem Službe za civilnu zaštitu planirati odgovarajuća sredstva u Budžetu općine, kao i dio sredstava iz posebne naknade za zaštitu i spašavanje koja pripadaju općini prema članu 180. Zakona o zaštiti i spašavanju. Ova

sredstva će se koristiti za nabavku opreme, tehničkih i drugih sredstava, kao i za obučavanje i osposobljavanje članova službi, odnosno uposlenika tih pravnih lica i udruženja, koji su uključeni u sastav službi. Raspodjelu finansijskih sredstava na pojedine službe zaštite i spašavanja sa podacima o vrsti i količini opreme koju treba nabaviti, odobrava Općinski načelnik uz pribavljeno mišljenje Općinskog štaba civilne zaštite, a na osnovu podnijetog pismenog zahtjeva tih službi. Pravna lica i udruženja za sve djelatnosti moraju imati planove organizovanja i djelovanja u svim situacijama.

Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite formiraju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage radi neposrednog angažovanja na izvršavanju zadaća zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća. Jedinice civilne zaštite formiraju se kao jedinice opće i specijalizovane namjene, a formira ih Općinski načelnik.

Vrste, veličina i boj jedinica civilne zaštite utvrđuje se na osnovu Procjene ugroženosti te ljudskih, materijalnih i drugih mogućnosti, kojima raspolaže općina ili drugo pravno lice. Jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene formiraju se u skladu sa vlastitim procjenama i potrebama, kada snage i sredstva pravnih lica i službi zaštite i spašavanja, kao i jedinica opće namjene nisu dovoljne za efikasno provođenje mjera zaštite i spašavanja na području općine. Ove jedinice se pripremaju i obučavaju radi izvršavanja složenijih zadataka čiji pripadnici pri vršenju poslova moraju imati odgovarajuće stručno znanje i koristiti odgovarajuća tehnička sredstva i opremu.

Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Ilidža koju je usvojilo Općinsko vijeće, predviđeno je da se formira samostalni vod opće namjene i samostalni vod specijalizovane jedinice mješovitog sastava za hitne intervencije.

Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite

Kada zaprijeti neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće, a procjeni se da nije potrebno aktivirati štab civilne zaštite, tada rukovodilac organa civilne zaštite može narediti angažovanje određenih struktura, civilne zaštite koje je osnovala općina radi poduzimanja mjera na sprečavanju nastanka djelovanja tih nesreća i rukovodi akcijama zaštite i spašavanja u skladu sa planom i zaštite i spašavanja. Rukovođenje tim snagama vrši se do momenta završetka predviđenih aktivnosti ili do aktiviranja općinskog štaba. Aktiviranje štaba se vrši i u situaciji kada prirodna ili druga nesreća na teritoriji općine ili djelu teritorije općine postane takva da organi uprave, javna preduzeća i druga pravna lica nisu u mogućnosti izvršiti svoje mjere, postupke i zadatke koji se odnose na zaštitu i spašavanje. Na prijedlog općinskog štaba civilne zaštite Općinski načelnik proglašava stanje prirodne ili druge nesreće. Angažovanje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite u akcijama zaštite i spašavanja općinski štab civilne zaštite vrši na osnovu prethodno izvršene procjene o vrsti prirodne ili druge nesreće, području na kojem djeluje ta nesreća i obimu i vrsti mogućih posljedica po stanovništvo i materijalna dobra na ugroženom području. Štabovi civilne zaštite aktiviraju se i funkcionišu i za vrijeme vježbi civilne zaštite i ratnog stanje.

Jedinice i povjerenici civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja, kao i sredstva zaštite i spašavanja upotrebljavaju se kada stanovništvo i materijalna dobra budu ugroženi prirodnim ili drugim nesrećama, kao i za vrijeme vježbi i drugih oblika obuke. Upotreba navedenih snaga i sredstava vrši se u skladu sa Planom zaštite i spašavanja. Upotreba ovih snaga i sredstava traje

do momenta kada je završeno spašavanje ugroženog i stradalog stanovništva i materijalnih dobara, odnosno kada se ocijeni da dalju aktivnost na obavljanju tih poslova i zadataka mogu uspješno provoditi nadležni organi i pravna lica u okviru svoje redovne djelatnosti, a o čemu odlučuje općinski štab civilne zaštite.

Organ uprave, ustanove, službe za upravu i pravna lica mogu samostalno u svim situacijama kada postoji opasnost od nastanka prirodne i druge nesreće koja može ugroziti njihovo ljudstvo i materijalna dobra ili ako je nastala ta nesreća, angažovati snage i sredstva koje su formirali za svoje potrebe. Odluka o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite i spašavanja na zadacima zaštite i spašavanja donosi:

- za snage i sredstva struktura civilne zaštite općine – općinski štab civilne zaštite
- za snage i sredstva jedinica i povjerenika civilne zaštite koji su formirani u organima uprave i drugim organima i ustanovama i pravnim licima – rukovodioci tih organa i ustanova, odnosno za službe za upravu – Općinski načelnik

U toku rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja, komandovanje jedinicima vrše komandiri tih jedinica, koji su odgovorni štabu civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja.

Operativni centri civilne zaštite

U skladu sa članom 149. Zakona o zaštiti i spašavanju u sastavu Službe civilne zaštite općine Ilidža formiran je operativni centar civilne zaštite, koji radi neprekidno 24 sata. Operativni centar civilne zaštite Ilidže poslove iz svoje nadležnosti vrši tako što prikuplja informacije i podatke o svim vrstama prirodnih i drugih nesreća putem organa, službi i pravnih lica koji su se dužni povezati sa operativnim centrom (PU Ilidža, Dom zdravlja Ilidža, Profesionalna vatrogasna briga, Dobrovoljno vatrogasno društvo Ilidža, Elektrodistribucija, PTT, Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, mjesne zajednice, preduzeća itd.) i drugih davalaca informacija. Informacije se prikupljaju prema listi pitanja o međusobnom informisanju. Informacije prikuplja i putem stalnog praćenja redovnih informativnih programa putem radija, TV, društvenih mreža i drugih sredstava informisanja. Obradene informacije se dostavljaju nadležnim organima prema prioritetima, odnosno onom organu na koji se odnosi ta informacija. Kada operativni centar civilne zaštite Ilidža primi informaciju, dežurni operativac u centru postupa na način što primljenu informaciju obrađuje tako da prvo provjerava njenu vjerodostojnost i aktuelnost u kontaktu sa davaocem informacije, a nakon toga preduzima sljedeće radnje:

- informacije koje se odnose na redovne i vanredne izvještaje odmah po prijemu, bez obrade, proslijeđuje organu ili pojedincu na koga je izvještaj označen (adresiran);
- ostale informacije koje se ne odnose na redovne i vanredne izvještaje, prije dostavljanja nadležnom organu, mora obraditi.

Dnevni izvještaj o stanju na području općine Ilidža u pismenoj formi dostavljaju se kantonalnom operativnom centru civilne zaštite i pomoćniku načelnika za civilne zaštite do 08,00 sati svakim danom.

Ako je došlo do proglašenja prirodne i druge nesreće, izvještaji se dostavljaju prema sljedećim rokovima:

- odmah nakon proglašenja prirodne i druge nesreće (prvi izvještaj), a najkasnije u roku od prva četiri sata od proglašenja nastanka nesreće;
- prvi dan nakon proglašenja prirodne i druge nesreće – svakih 6 sati ili po potrebi češće;
- narednih dana – svakog dana će jednolično ili po potrebi češće.

Za potrebe sistema za oglašavanje i uzbunjivanje građana (SOUg) općine Ilidža, nabavljeno je osam elektronskih sirena sa pratećom opremom koje su instalirane po mjesnim zajednicama i služe za prijenos zvuka i govora, a sve one su uvezane u digitalni sistem kojim se rukovodi iz operativnog centra u zgradi općine.

Imajući u vidu značaj i ulogu brzog prenosa informacija putem ovog centra, kao i pogodnosti za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, neophodno je stalno unapređenje njegovog rada kroz opremanje istog i obuka uposlenika.

Popuna i materijalno opremanje civilne zaštite

Popunu struktura civilne zaštite i raspored na dužnost vrši Služba civilne zaštite, a u skladu sa zakonskim propisima.

U skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcionisanju štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine F BiH“, broj 77/06, 05/07 i 32/14) izvršeno je popunjavanje općinskog štaba civilne zaštite rukovodiocima općinskih službi za upravu i predstavnicima određenih pravnih lica čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje. U skladu sa istim Pravilnikom izvršena je popuna povjerenika civilne zaštite u mjesnim zajednicama. Također, u skladu sa Pravilnikom o organizovanju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06), organizovano je osam službi zaštite i spašavanja..

Zakonom o zaštiti i spašavanju je propisano da se štabovi, službe zaštite i spašavanja, jedinice i povjerenici opremaju odgovarajućom opremom i materijalno-tehničkim sredstvima koja su neophodna za njihovu ličnu zaštitu i izvršavanje zadataka civilne zaštite iz njihove nadležnosti. Vrsta i količina sredstava i opreme utvrđuje se materijalnom formacijom, a u skladu sa Okvirnom ličnom i materijalnom formacijom koju je propisao direktor Federalne uprave civilne zaštite, općinski štab civilne zaštite je usvojio lične i materijalne formacije struktura civilne zaštite.

Civilna zaštita trenutno raspolaže određenom količinom materijalno-tehničkih sredstava i opreme, koja može zadovoljiti efikasno djelovanje u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće, i u narednom periodu u skladu sa finansijskim mogućnostima nastaviti će se opremanje postojećih struktura, kao i operativnog centra civilne zaštite. Prilikom formiranja novih službi zaštite i spašavanja težiće se opremanju tih struktura u skladu sa materijalnim formacijama.

Zakonom o zaštiti i spašavanju je propisano da sva privredna društva i pravna lica u kojima se obavlja djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje, na zahtjev općinskog štaba civilne zaštite su dužna organizovati i provoditi poslove zaštite i spašavanja (pravna lica iz oblasti zdravstva, veterinarstva, građevinarstva, šumarstva, vodoprivrede poljoprivrede vatrogastva, ekologije i sl.) i materijalno-tehnička staviti na raspolaganje svoja sredstva za potrebe civilne zaštite, a u skladu sa Uredbom o načinu davanja i vraćanja materijalnih sredstava uzetih za potrebe civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj: 23/04 i 38/06).

Stepen zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, općina Ilidža je donijela Procjenu ugroženosti općine Ilidža, Program razvoja zaštite i spašavanja, Plan zaštite i spašavanja, Procjenu ugroženosti od požara za područje općine Ilidža i Plan zaštite od požara za područje općine Ilidža koji se redovno ažuriraju. Također urađeni su i svi podzakonski propisi koji uređuju i regulišu oblast zaštite i spašavanja, a usvojeni su od strane Općinskog načelnika i Općinskog vijeća.

S tim u vezi, a polazeći od Procjene ugroženosti općine Ilidža osnovni pravci razvoja zaštite i spašavanja u narednom periodu biće usmjereni na:

- stalno ažuriranje planskih dokumenata, praćenje zakonskih i podzakonskih akata kojima se regulišu oblast zaštite i spašavanja,
- osposobljavanje i obučavanje svih struktura civilne zaštite na području općine Ilidža za uspješno provođenje akcija zaštite i spašavanja kao i njihovo opremanje,

- pružanje stručne pomoći u pripremama i organizovanju privrednih društava i drugih pravnih lica, koja se u okviru svoje redovne djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem za izvršavanje zadataka iz određene oblasti,
- koordinacija Štaba civilne zaštite, općinskih službi za upravu, mjesnih zajednica drugih pravnih lica radi planiranja, organizovanja i sprovođenja mjera zaštite spašavanja,
- dalja saradnja i koordinacija sa Kantonalnom upravom civilne zaštite i Federalnom upravom civilne zaštite,
- planski namjensko korištenje finansijskih sredstava koja se izdvajaju za potrebe zaštite i spašavanja,
- nabavka i održavanje materijalno-tehničkih sredstava i opreme
- informisanje javnosti o razvoju sistema zaštite i spašavanja, kao i obavještanje o nastalim prirodnim i drugim nesrećama.

III PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI NA PODRUČJU OPĆINE ILIDŽA

U sistemu zaštite i spašavanja prevencija obuhvata planiranje mjera koje su kao redovne planske aktivnosti usmjerene na smanjenje mogućnosti nastanka prirodne ili druge nesreće. Prije nastanka prirodnih ili drugih nesreća neophodno je provođenje određenih mjera kojima se može uticati na sprečavanje, odnosno na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće. Provođenje ovih mjera usmjerene su u svim područjima društvene aktivnosti, koje treba da provode svi od građanina pojedinca, svih organa vlasti, javnih preduzeća i drugih pravnih lica, tijela vlasti svih nivoa, javne ustanove i institucije, javna preduzeća i druga pravna lica, udruženja, humanitarne organizacije i druge organizacije, koji u svojim godišnjim planovima trebaju utvrditi mjere, zadatke i izvor finansiranja za provođenje tih mjera.

Sprovođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja na području općine je zadovoljavajuće i ogleda se u prvom redu u dosljednoj primjeni tehničkih i drugih mjera kojima se obezbjeđuje sigurnost i dugotrajnost konstrukcije, uređaja i opreme pri izgradnji objekata, mjera zaštite od požara, mjera za sprečavanje pojave zaraznih bolesti, određenih mjera kao što su drenaža terena, uređenje riječnih korita, ispravnosti i redovnog održavanja saobraćajnica, pravilnog uskladištavanja naftnih derivata, te primjeni propisa za zaštitu od eksplozija gasa i tečnih goriva.

Procjenom ugroženosti utvrđeno je da na području Općine mogu nastati prirodne i druge nesreće usljed:

- zemljotresa,
- poplava,
- klizišta i odrona tla,
- sniježnih padavina, nanosa snijega i poledica,
- zaštita od olujnog vjetrova, grada i suše
- pojave zaraznih bolesti i epidemija
- zarazne bolesti životinja i biljne bolesti
- požara, eksplozija i drugih havarija

Zemljotresi

Teritorija općine Ilidža spada u seizmički relativno aktivnu zonu. Na samoj teritoriji Sarajeva, gotovo svakodnevno se javljaju zemljotresi manjeg intenziteta, koje registruju samo instrumenti.

Prema seizmičkim kartama teritorija općine Iliđa se nalazi u zoni trusnosti 7° MCS (Mercali-Cancani-Siebergova skala) što teritoriju čini znatno ugroženom.

Sa stanovišta ugroženosti od zemljotresa u najnepovoljnijoj situaciji su urbana područja Općine, pri čemu bi se izazvale veće materijalne štete (havarije na gasnom sistemu, elektrodistributivnoj, vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, saobraćajnoj infrastrukturi, pojava klizišta i sl.). U slučaju iznenadnog zemljotresa sa rušilačkim dejstvom pretpostavlja se da bi se broj ozlijeđenih i zatrpanih kretao od 30-50% stanovništva pod ruševinama.

Preventivne mjere

R/ B	Zadaci	Izvršioci
1.	Utvrđivanje uvjeta za građenje objekata i građevina u skladu sa važećim propisima i standardima iz oblasti gradnje, kao i normativima urbanističkog planiranja	Služba za prostorno uređenje
2.	Nadzor nad dotrajalim i oštećenim građevinama, kao i objektima neplanske gradnje na područjima koja nisu geološki ispitana	Služba za inspekcijski nadzor
3.	Primjena propisa o građenju i tehnički mjera kod izgradnje građevina i infrastrukture Obezbjedenje i uređenje grobnih mjesta	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve u suradnji sa komunalnim preduzećima
4.	Obučavanje, osposobljavanje građana i strukture civilne zaštite za poduzimanje mjera samozaštite i uzajamne zaštite u slučaju zemljotresa Izgradnja planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženih područja	Općinski štab civilne zaštite
5.	Utvrđivanje stanja, karakteristika i strukture postojećeg stambenog fonda i ostalih vrsta građevinskih objekata i cjelokupne infrastrukture u vlasništvu općine u cilju procjene posljedica za ljude i materijalna dobra u slučaju većeg zemljotresa	Služba za imovinsko- pravne, stambene, geodetske poslove i katastar nekretnina
6.	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje povrijeđenih Provođenje protivepidemijskih i higijensko epidemioloških mjera stanovništva	Dom zdravlja
7.	Inicirati odgojno obrazovanje i javne ustanove na značaj preventivnog djelovanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća, te provođenje konstantne i systemske edukacije, obuke i praktične vježbe uposlenika, učenika i korisnika usluga Inicirati zakonsku obavezu navedenih ustanova na izradi planova zaštite od požara i evakuacije	Služba za obrazovanje, kulturu, sport i mlade
8.	Obezbjedenje robnih rezervi (hrane, odjeće, obuće, higijenskih sredstava i dr.) za građane koji bi bili u stanju potrebe za tim sredstvima	Služba za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjeglice i raseljena lica, Trgovačke firme, Crveni križ Druge humanitarne organizacije

Poplave

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom je mjera koja sadrži provedbu zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara u području vodotoka koja mogu biti ugrožena poplavama uslijed oštećenja brana, nasipa ili drugih vodozaštitnih objekata.

Povremene i kratkotrajne probleme mogu izazvati kiše kratkog trajanja i velikog intenziteta, kada se voda iz kanalizacionih šahtova, izlijevaju na ulice i pravi uglavnom zastoj ili otežano kretanje u saobraćaju, kao i otežano kretanje pješacima.

Ova mjera podrazumjeva izgradnja, održavanje i saniranje oštećenih objekata za zaštitu od poplava, osmatranje i izviđanje stanja vodotoka, objekata i terena, planiranje provođenja evakuacija stanovništva i materijalnih dobara iz ugroženih područja, ispumpavanje vode iz poplavljenih objekata, snabdjevanje stanovništva ugroženog poplavom potrebnim namirnicama, vodom za piće i drugim sredstvima, te saniranje posljedica izazvanih poplavama.

U cilju zaštite od polava u samim akcijama spašavanja učestvuju: građani u okviru samozaštite i pomoći drugim, pravna lica kojima je to osnovna djelatnosti, nadležne općinske službe, udruženja građana, i službe zaštite i spašavanja opremljene i osposobljene za ovu vrstu zaštite i spašavanja.

Preventivne mjere

R/B	Zadaci	Izvršioci
1.	Locirati kritične tačke i mjesta plavljenja i nadležnim službama uputiti prijedlog mjera za otklanjanje nedostatka.	Služba civilne zaštite Stručna služba za koordinaciju rada mjesnih zajednica
2.	Čišćenje i regulacija korita i nasipa, sanacija i izgradnja kanalizacione mreže i kanala za prihvrat površinskih i podzemnih voda Održavanje obala rijeka u cilju zaštite okoliša (košenje, prikupljanje trave i drugog otpada koji može dospjeti u korita).	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve u suradnji sa komunalnim preduzećima
3.	Zabrana izgradnje objekata na lokacijama uz vodotoke, Zabrana odlaganja raznog otpadnog materijala uz i u korita, Kontrola oštećenja građevina i infrastrukture na područjima ugroženim od poplava	Služba za inspekcijski nadzor
4.	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja (naglasak na invalidna lica visokog stepena invalidnosti)	Općinski štab civilne zaštite
5.	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje povrijeđenih Provođenje protivepidemijskih i higijensko epidemioloških mjera stanovništva	Dom zdravlja Ilidža
6.	Provođenje mjera kroz urbanističke i prostorne planove u smislu načina gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata. Prilikom izrade provedbeni-planske dokumentacije i usklađivanja iste sa Kantonalnim planovima, planirati regulisanje korita vodotoka	Služba za prostorno uređenje
7.	Obezbjedenje robnih rezervi (hrane, odjeće, obuće, higijenskih sredstava i dr.) za građane koji bi bili u stanju potrebe za tim sredstvima	Služba za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjeglice i raseljena lica Trgovačke firme Crveni križ Druge humanitarne organizacije

Odranjanja i klizanja zemljišta

Na području Općine Ilidža registrovano je deset klizišta od strane Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo i dvadeset lokacija nestabilnog terena – potencijalna klizišta. Sanirano je jedno klizište

na lokaciji Kobiljača do br.42 i klizište u ul. Česma br.1-3 – I faza, a planiran je nastavak sanacije u ovoj godini. Okolnosti koje su pogodovala nastanku klizišta su: geografski položaj, nekontrolisana sječa šume, neplanska gradnja, zasjecanje terena, nestručno izvođenje zemljanih radova, ispiranje tla zbog neispravnih vodovodnih i kanalizacionih cijevi, razlijevanje fekalnih voda iz nestručno izgrađenih septičkih jama i sl.

Prostorno uređenje je upravo faktor na kojem se najviše ubuduće mora uticati. Poznato je da je veliki broj objekata starijeg datuma gradnje ruševan ili poluruševan, sa zastarjelom vodovodnom i kanalizacionom mrežom, što je jedan od uzročnika pojave podzemnih voda koje imaju znatan uticaj na pomjeranju površine zemljišta. Ova pojava pomjeranja zemljišta se manifestuje pogotovo na užem jezgru padinskih dijelova Općine, gdje je jedan broj stambenih objekata i infrastrukture napravljen bez ikakvog regulacionog plana i adekvatne odvodnje otpadnih voda. Neregulisano oticanje voda sa saobraćajnica kao i neregulisana odvodnja sa većih površina u nepovoljnim hidrološkim uvjetima, također pogoduje nastanku klizišta.

U narednom vremenskom periodu bilo bi nužno realizirati što više sljedećih interventnih sanacionih mjera: rasterećenje padina, popravak instalacija, izrada prosjeka za isticanje akumuliranih voda, sprečavanje nekontrolisanog izlivanja voda putem manjih nasipa i usmjeravanje voda u stabilne zone ili kanalizacije, prikupljanje i kanalisanje voda putem kanala ili cjevovoda, planiranje terena i sadnja odgovarajućih vrsta drveća i trave na mjestima gdje može doći do klizanja tla.

Preventivne mjere

R/ B	Zadaci	Izvršioci
1.	Osmatranje, opažanje i pomjeranje nestabilnog terena Procjena stanja klizišta.	Služba civilne zaštite Služba za koordinaciju rada MZ Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo
2.	Izrada potpornih zidova, sanacija kvarova na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, izgradnja i održavanje kolektora vode, sadnja drveća i drugog rastinja na prostoru potencijalnog klizanja tla Sanacija registrovanih klizišta i odrona prilikom pokretanja tla.	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve
3.	Zabrana izgradnje objekata na lokacijama nestabilnih terena, zabrana nekontrolisane sječe šuma.	Služba za inspekcijski nadzor
4.	Provođenje mjera kroz urbanističke i prostorne planove u smislu načina gradnje.	Služba za prostorno uređenje
5.	Služba za finansije na prijedlog nadležnih službi.	Obezbjediti finansijska sredstva za sanaciju klizišta

Snježne padavine i visokih snježnih nanosa

Uslijed većih snježnih padavina na području općine Ilidža može doći do otežanog ili potpunog prekida saobraćaja svih vrsta što prouzrokuje otežano snabdijevanje osnovnim životnim namirnicama, otežane proizvodnje i drugih oblika života i rada.

Pojava ledene kiše ili poledice može imati iste posljedice kao i snježne padavine uz

mogućnost težih i lakših saobraćajnih udesa ili povreda građana posebno na padinskim dijelovima mjesnih zajednica. Posebno je ugrožen cestovni, tramvajski i željeznički saobraćaj. S tim u vezi potrebno je da sva komunalna preduzeća izvrše nabavku adekvatne mehanizacije, opreme i drugih sredstava za rad u uslovima visokog snijega, snježnih nanosa i hladnoće.

Također treba da pripreme planove za angažovanje ljudstva i svih kapaciteta radi što efikasnijeg odgovora.

Intenzitet padavina posebno je izražen od početka mjeseca novembra do kraja marta, pa je neophodna priprema kako u ovom periodu ne bi došlo do narušavanja normalnog života. Najintenzivnije padavine dešavaju se u mjesecu decembru i januaru. Veće snježne padavine, dolaskom viših temperatura mogu prouzrokovati naglo topljenje snijega i time dovesti do izlivanja vode i fekalija iz kanalizacije i septičkih jama te do stvaranja bujica, što bi stvorilo mogućnost pojave epidemije i zaraza, kao i onemogućavanje normalnog odvijanja saobraćaja.

Uslijed intenzivnih padavina snijega, stvorile bi se naslage snijega veće od 40 cm na stambenim objektima čime bi bili posebno ugroženi dotrajali objekti slabije konstrukcije. Moguća su teža oštećenja pa i rušenja, posebno baraka i ostalih montažnih objekata kao i industrijskih hala. Na području općine Ilidža, a na osnovu obilaska terena, konstatovano je da trenutno ima više ruševnih objekata na kojima bi snježne padavine izazvale oštećenja ili rušenje.

Faza preventivne zaštite se vrši tokom čitave godine na način da se obezbijede dovoljne količine posipnog materijala (posipna so i frakcija), redovno vrši pročepljenje odvodnih kanala, održavanje rigola, otvorenih jaraka i drenažnih sistema na saniranim klizištima.

Preventivne mjere

R/B	Zadaci	Izvršioci
1.	Izrada planova i programa za zimsko održavanje puteva i saobraćajnica.	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve
2.	Izrada plana aktivnosti za skidanje snijega i ledenica sa krovova i čišćenje ispred ulaza.	Vlasnici objekata Upravitelji zgrada
3.	Opremanje i nabavka neophodne mehanizacije za čišćenje snijega i obezbjeđenje dovoljne količine posipnog materijala. Posebno voditi računa da se pijesak i ostali posipni materijal dostavi na punktove po padinskim dijelovima Općine prije sniježnih padavina.	Nadležne službe i komunalna preduzeća
4.	Planiranje upotrebe struktura civilne zaštite u slučaju da bude proglašeno stanje prirodne nesreće izazvano obilnim snježnim padavinama, nanosima snijega i poledicom.	Služba civilne zaštite

Olujni vjetar, grad i suša

Teritorija Općine karakteristična je po čestim i jakim vjetrovima. Najveća brzina vjetra zabilježena je 1974. god. i iznosila je 136,8 km/h. Obično se vjetrovi javljaju u kasnim jesenjim danima. Najčešći pravci duvanja vjetra su po liniji jugo-istok, sjevero-zapad.

Procjenjuje se da periodični udari vjetra, a s obzirom na konfiguraciju terena Općine, mogu dostići intenzitet žestoke oluje (24,5 - 28,4 m/sek). Iako se ova pojava rijetko javlja u unutrašnjosti kopna, moguća su oštećenja krovnih konstrukcija i rušenje stabala, kidanje elektroinstalacija, PTT instalacija. Obim ovih šteta ne bi zahtijevao posebno angažovanje većih snaga zaštite.

Pojava grada je u prosjeku jednom godišnje, najviše u periodu april - septembar, a najčešće u julu. Po krupnoći frakcije ledena zrna su najviše veličine lješnik, a u vrlo rijetkim prilikama mogu biti i veća i na ugroženom prostoru zbog gustoće padanja prouzrokuje ozbiljnije štete na poljoprivrednim i šumskim kulturama (lomi grančice, kida lisće i plodove). U izuzetnim prilikama mogu nanijeti štete na krovovima, automobilima, prozorskim staklima itd. Intenzivnija suša na

području općine Ilidža prisutnija je u posljednjih pet godina i može uticati na stvaranje pogodnih uslova za razvoj sekundarnih štetnika na svim vrstama drveća. Ali istovremeno, ova ocjena važi i za oblast poljoprivrede gdje su registrovani manji prinosi u ratarstvu i voćarstvu.

Posljedice suše najnepovoljnije bi se odrazile na snabdijevanje vodom za piće padinskih dijelova Općine, kao i područja koja se snabdijevaju vodom za piće iz lokalnih izvorišta i objekata. Također pored nedostatka vode za piće i higijenske potrebe, moguće je izbijanje zaraznih bolesti, odnosno epidemija.

Preventivne mjere

R/B	Zadaci	Izvršioci
1.	Edukacija poljoprivrednih proizvođača u cilju osposobljavanja za zaštitu biljnog i životinjskog fonda. Putem medija podsticati poljoprivredne proizvođače da osiguraju poljoprivredne i voćarske kulture kod osiguravajućih kuća radi naknade štete.	Služba za privredu i turizam u suradnji sa nadležnim kantonalnim institucijama
2.	Izrada plana sječe i uklanjanja drveća na javnim površinama, koje predstavljaju opasnost Provođenje mjera za snabdijevanje vodom za piće ugroženog stanovništva.	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve
3.	Prilikom izdavanja dozvola za građenje voditi računa da li su prilikom projektovanja i građenja objekata ispoštovane mjere otpornosti na građevinama, naročito krovnim dijelovima, u slučaju najjačih vjetrova.	Služba za prostorno uređenje

Epidemije, životinjske i biljne bolesti

Epidemija zaraznih bolesti je pojava koja po vremenu i mjestu nastanka i broju pogođenih osoba prelazi uobičajeno stanje, te zahtjeva hitnu akciju na njenom suzbijanju i zaustavljanju širenja. Prema epidemiološkim procjenama za vrijeme trajanja prirodnih ili drugih nesreća epidemije zaraznih bolesti ljudi javljaju se deset puta češće nego u normalnim okolnostima.

Pojava nekih zaraznih bolesti u epidemijskom obliku mogu se javiti na području općine Ilidža. S tim u vezi, trebaju se poduzeti mjere zaštite koje će biti usmjerene u pravcu uništavanja, otklanjanja ili onemogućavanja izvora zaraze, prekidanje puteva prenošenja zaraze i povećanja otpornosti organizma stanovništva.

Zarazne bolesti koje bi mogle da ugroze stočni fond najčešće se javljaju: tuberkuloza, bruceloza, leptospiroza, bedrenica i sustavac, bjesnilo, ehinikokoza, klasična svinjska kuga, simoneloze, Q - groznica, zarazne bolesti pčela.

Pitanje najčešćih štetočina i opasnosti po poljoprivredne i šumske kapacitete nije precizno definisano, te nije moguće dati adekvatan odgovor. U poljoprivredi je veoma širok pojam "štetočina", a može se odnositi na štetne insekte, životinje i drugo. Ogroman je broj štetočina, odnosno štetnika na poljoprivrednim kulturama koji su uobičajeni na ovim prostorima, ali nema masovnih pojava određenog štetnika, odnosno nema pandemije i epidemije, što bi bilo

zabrinjavajuće. Isto tako nema informacija o masovnoj pojavi štetnika u šumarstvu. Inače, štetni insekti se uobičajeno suzbijaju, odnosno uništavaju hemijskim preparatima - insekticidima.

Najveća opasnost za poljoprivredne i šumske resurse su bespravna gradnja objekata različitih namjena na ovim zemljištima, kao i sječa šuma.

Obzirom da je zdravstvena i veterinarska zaštita u nadležnosti kantonalnih ministarstava sve mjere su precizirane u Programu razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća područja Kantona Sarajevo za period od 2021.do 2025.godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/21)

Požari, eksplozije i druge havarije

Zaštita i spašavanje od požara obuhvata: pripremu i provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima, mjestima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara, organizovanje i pripremanje snaga za gašenje požara, osiguranje osmatranja i uzbunjivanja o pojavama požara, gašenje i lokalizovanje požara i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara iz objekata i područja ugroženih požarom.

Zaštitu od požara dužni su organizovati i provoditi sva pravna i fizička lica koji su vlasnici i korisnici građevina i prostora šumskog i poljoprivrednog zemljišta.

Na području općine Ilidža posebnu pažnju, što se tiče ugroženosti od požara, eksplozija i drugih havarija, treba obratiti na privredne subjekte koji u procesu rada, prometu i transportu istih koriste lakozapaljive materije /lakove, ljepila, papir, drvo, benzinske pumpe, gasne stanice i dr. objekti. Uzroci ekspanzije gasova i nekontrolisanog izlivanja otrovnih i eksplozivnih materija koje se u toku proizvodnog procesa koriste, mogu biti izazvane požarima, saobraćajnim udesima, zemljotresima i drugim prirodnim nesrećama. Stoga, treba voditi računa o ispravnosti električnih, gasnih, kotlovodnih, toplovodnih, dimovodnih i drugih instalacija i uređaja, te stalno održavanje i kontrola sistema dojava i gašenja požara, vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, požarnih stepenica, pomoćnih izlaza na prilazne požarne puteve, kao i na održavanje protupožarnih sredstava. Obzirom na konfiguraciju terena područja općine Ilidža, grupisanje lokacija stambenih naselja, preduzeća i ustanova, kao i materijala od kojih su ovi objekti izgrađeni, procjenjuje se da je uži centar Općine ugroženiji nego njegovi periferni dijelovi, mada se ne smije zaboraviti ni šumski dio terena.

S tim u vezi, potrebno je u narednom periodu zajedno sa nadležnim institucijama uraditi procjenu stvarnog stanja šumskih puteva i one koji su trenutno neprohodni staviti u funkciju prohodnosti za motorna vozila u slučaju izbijanja požara posebno u rubnim dijelovima općine. Ovdje treba imati u vidu uzročnike nastanka požara kao i prenošenje i širenje istih sa objekta na objekat.

Preventivne mjere

R/B	Zadaci	Izvršioci
1.	Izrada planova zaštite od požara i njihovo redovno ažuriranje.	Organi, preduzeća i druga pravna lica
2.	Opremanje i osposobljavanje službi zaštite i spašavanja osnovanih u privrednim društvima i pravnim licima.	Vlasnici privrednih društava i druga pravna lica

3.	Redovno servisiranje protivpožarnih aparata, sredstava za početno gašenje požara i hidrantske mreže.	Upravitelji stambenih zgrada Vlasnici objekata
4.	Poštivanje građevinsko-urbanističkih normi prilikom planiranja i izgradnje objekata u cilju zaštite od požara i eksplozija. Poštivanje ekoloških normi kod izdavanja saglasnosti za izgradnju industrijskih i drugih privrednih objekata i postrojenja koji mogu imati stetan uticai po okoliš.	Služba za prostorno uređenje u suradnji sa nadležnim institucijama
5.	Zaštita i razvoj postojećih i pronalazak novih izvorišta vode radi osiguranja dodatne količine vode. Na područjima pod šumama, osigurati dovoljne rezerve količine vode, izgradnjom ili postavljanjem rezervoara, spremnika za vodu i sl. za zaštitu od požara na otvorenom prostoru.	Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve Pravna lica koja gazduju šumama
6.	Obuka i provjera znanja iz oblasti zaštite od požara za zaposlene u pravnim licima i drugim ustanovama.	Rukovodioci organa, pravnih lica i ustanova
7.	Materijalno opremanje i finansiranje Vatrogasnog društva u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva.	Općina Ilidža Nadležni kantonalni organi

IV OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Cilj Programa razvoja zaštite i spašavanja je da se opasnosti i rizici od prirodnih i drugih nesreća, a koji su utvrđeni u Procjeni ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i koji mogu na različit način i sa različitim intenzitetom i posljedicama ugroziti ljude i materijalna dobra, programski projektuju u skladu sa finansijskim mogućnostima, a planski kroz Plan zaštite i spašavanja detaljno razrade kako bi se spriječile opasnosti ili njihov učinak sveo na najmanju moguću mjeru.

Služba civilne zaštite kao nosilac izrade ovog dokumenta uz učešće ostalih službi Općine, koristila je dosadašnja vlastita iskustva kao i iskustva službi čija je djelatnost dobrim dijelom u funkciji zaštite ljudi i materijalnih dobara.

Treba napomenuti da je potrebno najšire angažovanje svih subjekata društva u cjelini, u smislu preuzimanja zadataka iz svoje nadležnosti, kako bi nadležnim organima omogućili razradu zadataka iz ovog Programa čime će se sigurnost građana Općine podići na viši nivo.

Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća postignuti su određeni rezultati kako na planu normativno-pravne dogradnje sistema zaštite i spašavanja, tako i u pogledu pitanja koja se odnose na njegove osnovne elemente: organizovanje, pripremanje, učešće, tehničko i stručno osposobljavanje svih radnih ljudi i građana i svih nivoa vlasti, za sve funkcije zaštite i spašavanja od svih oblika ugrožavanja.

Još uvijek je prisutno neshvatanje potrebe za masovno organizovanje i pripremanje sistema zaštite i spašavanja, pa čak i potcjenjivanje njegovog značaja i uloge gdje su prisutna shvatanja da se poslovima zaštite i spašavanja moraju baviti samo stručni organi civilne zaštite, odnosno da akcije zaštite i spašavanja treba da budu isključivo briga profesionalno organizovanih snaga, čime se zanemaruje činjenica da se samo društvo u cjelini može efikasno suprostaviti svim vidovima prirodnih i drugih nesreća.

U narednom periodu realno je očekivati uslijed naglog razvoja društvenog i tehnološkog procesa klimatske promjene koje će prouzrokovati brojne prirodne i druge nesreće, a koje mogu dovesti do stradanja stanovništva, materijalnih dobara i životne sredine. Sve ovo zahtjeva visok stepen osposobljenosti i organizovanosti sistema zaštite i spašavanja i njegovo blagovremeno i efikasno funkcionisanje.

Navedene procjene zahtjevaju da se sistem zaštite i spašavanja mora razvijati u pravcu jedinstvenog preventivnog djelovanja u cilju sprečavanja mogućih opasnosti.

Svim ovim kao i zaključcima iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području općine Ilidža pokazuje se na nužnost provođenja planskih i stručno-operativnih mjera zaštite i spašavanja za postizanje spremnosti na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća kod svih nosilaca planiranja zakonodavne i izvršne vlasti, pravnih osoba, privrednih i drugih organizacija i samih građana.

Materijalno-tehničkim opremanjem operativnih snaga, stručnim osposobljavanjem svih struktura civilne zaštite, kao i podizanjem svijesti građana, moguće je ublažiti djelovanje prirodnih i drugih nesreća.

S tim u vezi, sagledavajući sadašnje stanje i probleme sistema zaštite i spašavanja, prepoznajući buduće ciljeve razvoja ovog sistema, Programom razvoja za naredni period općina Ilidža će težiti slijedećem:

- unapređenje jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja koji će biti u stanju da odgovori na sve eventualne prirodne i druge katastrofe na području Općine,
- formiranje novih organizovanih snaga zaštite i spašavanja u pravnim licima i udruženjima koji pri obavljanju svojih redovnih djelatnosti imaju elemente zaštite i spašavanja, čime bi se i sami nadogradili u ovoj oblasti,
- organizovanje i izgradnja sistema zaštite i spašavanja koji je usmjeren na preventivnu zaštitu,
- veću pažnju posvetiti ličnoj i uzajamnoj zaštiti u cilju opremanja zaštitnom opremom i sredstvima, njihovom obučavanju, kako građana, tako i radnika i uposlenika,
- strukture u sistemu zaštite i spašavanja usmjeriti na provođenje humanitarnih načela propisanih Ženevskom konvencijom,
- razvoj sistema informisanja, obavještanja i stavljanja u jedinstven sistem,
- razvoj sistema rukovođenja u akcijama zaštite i spašavanja i kvalitetniju opremljenost štabova civilne zaštite,
- raditi na jačanju sistema međuljudske pomoći i razmjene iskustava u sistemu zaštite i spašavanja,
- u daljem razvoju sistema zaštite i spašavanja uključiti sve nadležne službe, pravna lica, privredne subjekte, naučne i obrazovne institucije za kvalitetnije unapređenje zaštite i spašavanja iz okvira svoje djelatnosti,
- obezbjeđenje kontinuiranog izvora finansiranja za zaštitu i spašavanje.

Planiranje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara odvija se u dvije faze:

- faza smanjenja rizika od nastajanja prirodnih i drugih nesreća (preventivna),
- faza otklanjanja posljedica nastalih prirodnom i drugom nesrećom.

Preventivna faza je osnovna aktivnost svih nosioca zaštite i spašavanja: organa vlasti, pravnih osoba i građana, čiji je cilj sprečavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika ili ublažavanje od djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

S tim u vezi, provođenje preventivnih mjera naročito je značajno u oblasti provođenja zakonske regulative. U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja:

- Općinsko vijeće Ilidža na prijedlog Općinskog načelnika donijelo je Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području

općine Ilidža, Plan zaštite od požara za područje općine Ilidža, Odluku o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine,

- Općinski načelnik na prijedlog Službe civilne zaštite donio je Procjenu Ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Ilidža, Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, Procjenu ugroženosti od požara za područje općine Ilidža, Pravilnik o zaštiti od požara u općinskom organu uprave, stručnim i drugim službama općine Ilidža.

Općinske službe za upravu:

- Služba za prostorno uređenje će u cilju zaštite od zemljotresa, klizanja tla, eksplozija plinova i poplava provoditi preventivne mjere kroz urbanističke i prostorne planove u smislu načina gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata.
- Služba za inspekcijske poslove će u cilju zaštite od klizanja tla, poplava, zagađenja okoline raditi na kontinuiranom praćenju i zabrani izgradnje objekata na nedozvoljenim lokacijama, a naročito u blizini vodnih objekata i plavnih područja, klizištima, suzbijanje neplanske sječe šuma, suzbijanje divljih deponija, odvodnja otpadnih voda.
- Služba za razvoj, komunalne poslove i puteve će u cilju zaštite od suša, poplava, zagađenja okoliša utvrditi obezbjeđenje redovnog čišćenja i regulacije vodotoka i održavanje vodnih objekata, redovno održavanje puteva u zimskim uslovima, izrada plana u slučaju eventualnih suša za obezbjeđenje dovoljne količine pitke vode, utvrditi mjere zbog nepostojanja ili nedovoljne izgrađenosti, zona sanitarne zaštite kod lokalnih objekata vodosnabdijevanja i kanalizacione mreže, izrada plana zimskog održavanja saobraćajnica.
- Služba za privredu i turizam će u cilju zaštite bolesti životinja i biljaka u saradnji sa nadležnim institucijama poduzeti mjere na sprečavanju ili umanjeњу nastanka zaraznih bolesti, težiti ka što boljoj opremljenosti laboratorija i edukaciji poljoprivrednih proizvođača.
- Služba za obrazovanje, kulturu, sport i mlade će u saradnji sa nadležnim ministarstvima poduzeti aktivnosti na zaštiti kulturno-historijskih objekata od prirodnih i drugih nesreća inicirati izradu planova zaštite i spašavanja, edukacija učenika i uposlenika u ustanovama obrazovanja, kulture i sporta, kroz nastavne planove i programe u slučaju prirodnih i drugih nesreća
- Služba za opću upravu će u cilju zaštite i obezbjeđivanja arhivske građe i matičnih knjiga, koje imaju značaj ne samo za Općinu, već i za širu društvenu zajednicu, osigurati mjere protivpožarne zaštite, zaštitu od vlage i drugih uticaja, na zaštiti i očuvanju te dokumentacije.
- Služba za boračko invalidsku zaštitu će imati tačnu evidenciju ratnih vojnih invalida I i II grupe invaliditeta sa tačnim adresama i kontakt telefonima, a radi eventualne evakuacije u slučaju prirodne ili druge nesreće.
- Stručna služba za koordinaciju rada mjesnih zajednica sa savjetima mjesnih zajednica će vršiti kontinuirano izviđanje nedostataka i potreba građana te o potrebnim aktivnostima inicirati nadležne službe
- Služba za rad, socijalna pitanja, zdravstveno, izbjeglice i raseljena lica će provoditi aktivnosti na zbrinjavanju osoba u stanju socijalne pomoći i osoba bez zdravstvene zaštite
- Služba za inspekcijski nadzor će posebnu pažnju posvetiti kontroli bespravne izgradnje, naročito na prostoru rizičnom za pomjeranje zemljišta ili plavljenje terena
- Služba za imovinsko-pravne, stambene, geodetske poslove i katastar nekretnina će uraditi pregled stanova i poslovnih prostora u vlasništvu Općine, u koje bi se moglo privremeno smjestiti stanovništvo u stanju potrebe, a u slučaju prirodnih i drugih nesreća
- Nadležne zdravstvene ustanove će uraditi planove za medicinsko zbrinjavanje ugroženih u slučaju prirodnih i drugih nesreća i plan zaštite od pojave zaraznih bolesti ljudi.
- Služba za finansije, u saradnji sa ostalim službama za upravu obezbjeđuje finansijska sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja.

Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite odnosno snaga zaštite i spašavanja

Smjernicama za organizovanje snaga civilne zaštite utvrditi će se pravci njihovog razvoja i proces u smislu planiranja vrste tih snaga, njihovog osposobljavanja, uvježbavanja, aktiviranja i drugih aktivnosti kojima će se razvijati te na višu razinu podizati kompletan sistem zaštite i spašavanja. Prilikom organizacije snaga i sredstava zaštite i spašavanja posebnu pažnju treba usmjeriti na:

- Organizaciju i planiranje zakonskih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje struktura civilne zaštite i građana;
- Održavanje i nadogradnja postojećih resursa, naročito objekte i sisteme za upozoravanje i efikasno vođenje akcija zaštite i spašavanja, opremu i sredstva koja će se koristiti u akcijama zaštite i spašavanja;
- Koordinaciju svih učesnika u akcijama zaštite i spašavanja kao i u fazi preventivne zaštite;
- Uspostava jedinstvenog sistema za obavještanje i uzbunjivanje;
- Obuka i obavještanje javnosti o opasnostima i nesrećama koje se mogu desiti na području Općine, kao postupke i način ponašanja u toku djelovanja tih nesreća.

U vezi sa svim navedenim posebnu pažnju treba posvetiti spremnosti snaga zaštite i spašavanja da bi blagovremeno i efikasno odgovorili na eventualne katastrofe. Ta spremnost posebno bi se ogledala kroz:

- obuku, vježbe i opremanje;
- izgradnja jedinstvenog i savremenog sistema veze/rano otkrivanje i upozoravanje;
- alternativne komunikacije i veze;
- efikasno i koordinirano vođenje akcija zaštite i spašavanja.

V OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Odredbama člana 164. Zakona o zaštiti i spašavanju između ostalog, utvrđeno je da se obučavanje i osposobljavanje struktura zaštite i spašavanja vrši po nastavnim planovima i programima koje donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite koji sadrže: konkretne teme obuke, materijalno tehnička sredstva potrebna za izvođenje obuke, kao i druga pitanja potrebna za organizaciju i izvođenje obuke i osposobljavanja. Obučavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu može se vršiti i putem sredstava masovnog informisanja i na drugi prigodan način. Pripadnici štabova, službi zaštite i spašavanja, jedinica, povjerenici civilne zaštite dužni su se obučavati i osposobljavati za izvršavanje zadataka u akcijama zaštite i spašavanja, a rukovodioci ovih struktura obučavaju se i na specijalističkim kursovima. Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje organiziraju Federalna i Kantonalna uprava civilne zaštite i Služba civilne zaštite prema vlastitim operativnim planovima i programima, a u skladu sa Federalnim nastavnim planovima i programima. Oblici osposobljavanja za zaštitu i spašavanje su: uvodno, osnovno, dopunsko osposobljavanje i vježbe (samostalne, komadno-štabne, pokazne i zajedničke).

1. Uvodno osposobljavanje je obavezno za sve organizovane strukture zaštite i spašavanja i obuhvata opća znanja iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća sa težištem na organiziranje i djelovanje svih struktura zaštite i spašavanja, prava i obaveze pripadnika civilne zaštite i njihovih zadataka na svim nivoima organiziranja.
2. Kroz osnovno obučavanje i osposobljavanje stiču se stručno-teorijska i praktična znanja koja osiguravaju stručno izvršavanje zadataka svakog pojedinca, djelovanje štabova civilne zaštite, povjerenika, jedinica, službi ili drugog operativnog sastava, pravilnu i racionalnu upotrebu tehničkih i drugih sredstava za zaštitu i spašavanje.

3. Dopunsko obučavanje i osposobljavanje ima zadatak dopunjavanja, obnavljanja i modernizacije već postojećih znanja stečenih kroz uvodno i osnovno obučavanje i osposobljavanje. Za pripadnike iste jedinice, službe ili drugog operativnog sastava, dopunsko osposobljavanje se izvodi u određenim vremenskim intervalima. Razlozi za dopunsko osposobljavanje su: procjena na osnovu konkretnih djelovanja jedinica ili pojedinaca u zaštiti i spašavanju, nabavka nove opreme i drugih tehničkih sredstava, naučene lekcije u zaštiti i spašavanju, te novi zadaci i obavezne jedinice, službe ili drugog operativnog sastava.
4. Vježbe su jedan od oblika dopuskog osposobljavanja i namijenjene su kako za osposobljavanje tako i za provjere stepena obučenosti i osposobljenosti u organiziranju i izvršavanju konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju. Uvježbavanjem se pripadnici osposobljavaju za komunikaciju i saradnju sa različitim skupinama stručnjaka po mjerama zaštite i spašavanja, što nije slučaj sa ostalim oblicima osposobljavanja.

Obuku struktura civilne zaštite i građana za ličnu i uzajamnu zaštitu organizuje Služba civilne zaštite, a obuku uposlenika oragnizuje pravno lice za svoje uposlenike. U osnovnom obrazovanju obavezno se obrađuju osnovna znanja o opasnostima od prirodnih i drugih nesreća i načinu zaštite od tih nesreća U srednjem i visokom obrazovanju obavezno se izučavaju znanja i vještine o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća Obuku izvode certificirane osobe u teoretskom i praktičnom obliku. Udruženja i druge nevladine organizacije organizovane kao službe zaštite i spašavanja planiraju troškove izvođenja osnovnog osposobljavanja za svoje jedinice i službe, a sredstva za uvodno i dopunsko obučavanje i osposobljavanje osigurava Služba civilne zaštite. Privredna društva i druga pravna lica planiraju troškove izvođenja obuke i osposobljavanja svojih uposlenika, kao i jedinica i službi koje su dužni formirati prema Zakonu o zaštiti i spašavanju.

Finansijska sredstva za obuku, osposobljavanje i vježbe struktura civilne zaštite i drugih pravnih lica u kojim su formirane služba zaštitu i spašavanja, treba planirati u okviru Budžeta općine, u skladu sa članom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju. Pravna lica i druge organizacije planiraju sredstva u svojim Budžetima za ove namjene za svoje uposlenike.

VI SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Ubrzani razvoj naučnih istraživanja i dostignuća, tehnoloških unapređenja s jedne strane i kontinuiranog porasta opasnosti po živote ljudi, materijalna i kulturna dobra s druge strane nameću potrebu planiranja, provođenja i primjene naučnih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a posebno radi preduzimanja preventivnih mjera zaštite i spašavanja.

Da bi sistem zaštite i spašavanja funkcionisao i odgovorio predviđenim zadacima teško je izdvojiti ono što je prioritetno jer sistem može uspješno djelovati samo kao kompleksna cjelina. Na osnovu pojava raznih opasnosti po ljude i materijalna dobra (zaraznih bolesti ljudi i životinja, globalnog zagrijavanja i promjene klime, akcidentnih pojava), a u cilju preventivnog djelovanja i otklanjanja posljedica, u narednom periodu potrebno je brže i šire uključivanje nauke u sadržaje i zadatke iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, srazmjerno stepenu razvoja moderne nauke, tehnologije i proizvodnje.

To se prije svega odnosi na visokoškolske ustanove, institute, zavode i službe koji se u okviru svojih redovnih djelatnosti bave ovom problematikom, kako bi strukture zadužene za organiziranje mjera zaštite i spašavanja mogle rezultate njihovih saznanja i dostignuća ugraditi u planove zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Međutim, težište u razvoju treba usmjeriti na slijedeće:

- analiza mogućih prirodnih i drugih nesreća koje se mogu desiti na području Općine i primjena dosadašnjih iskustava kako vlastitih tako i drugih učesnika sistema zaštite i spašavanja, a naročito u fazi prevencije,
- planiranje i provođenje vlastitih istraživanja u zaštiti i spašavanju,
- međusudjedska saradnja u razmjeni stručnih i praktičnih iskustava u njihovom planiranju, kao i u akcijama zaštite i spašavanja,
- uključivanje svih subjekata iz oblasti naučnog i drugog istraživanja u dogradnju sistema zaštite i spašavanja kroz zakonsku i pravnu regulativu i njegovu praktičnu primjenu,
- obučavanje na svim nivoima za zaštitu i spašavanje.

Obaveza svih državnih organa, pravnih lica, nevladinih organizacija i udruženja da istraživanja za svoje potrebe, djelatnosti i gradnju za opće dobro prilagode tako da uvažavaju naučne nalaze koji upućuju na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od svih oblika ugrožavanja.

Projekte istraživačke i razvojne djelatnosti u Programu razvoja treba isključivo usmjeriti na realizaciju zaključaka iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća. Ove smjernice su okvirne koje se mogu djelimično mijenjati ili dopunjavati uz osiguranje finansijskih sredstava i način za provođenje tih projekata.

VII PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

U skladu sa članom 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, zaštita od prirodnih i drugih nesreća finansira se iz:

- budžeta Federacije, kantona i općina,
- sredstava pravnih lica,
- osiguranja dobrovoljnih priloga međunarodne pomoći,
- drugih izvora.

Sredstva za realizaciju projekata iz Programa razvoja, kao i provođenje mjera definisanih zakonskim propisima ima za sprovođenje zaštite i spašavanja osigurati će se iz:

- budžetskih sredstava u okviru redovnog planiranja Budžeta za redovne djelatnosti kao dio preventivnih mjera i za otklanjanje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- sredstava pravnih lica, iz osiguranja, donacija i drugih izvora definisanih zakonom,
- sredstava po osnovi posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5% od osnovice neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažiranih po ugovoru o djelu, a na osnovu godišnjih planova utroška ovih sredstava i zadataka utvrđenih u Programu razvoja za zaštitu i spašavanje.

Sredstva ostvarena na osnovu posebne naknade će se koristiti u skladu sa članom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju i u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 4/12, 80/13 i 20/20), za koje su odgovorni Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite i općinski načelnici.

Sredstva za zaštitu i spašavanje su strogo namjenska sredstva koja zahtijevaju punu transparentnost u trošenju i mogu se koristiti isključivo za namjene utvrđene u Zakonu o zaštiti i spašavanju, Programu razvoja i kroz godišnje finansijske planove.

Sredstva ostvarena po navedenom osnovu ne gasu se istekom kalendarske godine, već se akumuliraju sa sredstvima koja se prikupljaju u toku naredne godine.

Na osnovu odredbi člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju i Odluke o uslovima i načinu korištenja ovih sredstava, sredstva ostvarena na nivou godine koriste se za slijedeće namjene:

- 40% prikupljenih sredstava tokom kalendarske godine i do 20% neutrošenih sredstava prikupljenih iz prethodnih godina (sredstva za koje nije određena namjena ili donesena odluka o utrošku), za finansiranje hitnih mjera zaštite i spašavanja, pružanje pomoći i otklanjanje direktnih posljedica od prirodnih i drugih nesreća;
- 20% sredstava koja se prikupe u toku budžetske godine, za ove namjene moguće je planirati i 20% od neutrošenih sredstava iz prethodnih godina ako ista nisu preraspoređena i utrošena za druge namjene, za finansiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja;
- 30% od ukupnih sredstava prikupljenih tokom budžetske godine, uz mogućnost da se za ove namjene planira i 50% od slobodnih sredstava iz prethodnih godina, za opremanje struktura civilne zaštite;
- 5% sredstava koje se prikupe tokom kalendarske godine, uz mogućnost da se za ove namjene planira i do 5% od neutrošenih sredstava iz prethodnih godina, za pripremanje, obuku, vježbe struktura civilne zaštite;
- 5% sredstava koriste se u situacijama kad budžetska sredstva nisu dovoljna za finansiranje troškova učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja struktura civilne zaštite uključujući i angažovanje drugih učesnika u zaštiti i spašavanju, kao i građane dobrovoljce.

U posljednjih nekoliko godina Općina je po ovom osnovu ostvarivala prihode na godišnjem nivou od cca 550.0000 KM.

Procjenjuje se da će se ovi prihodi u naredne tri godine zbog ekonomskih posljedica koje je izazvala pandemija koronavirusa (COVID - 19) smanjiti za oko 10% do 15 % u odnosu na navedeni iznos iz prethodnih godina, a već od 2025. do 2026. godine očekuje se rast ovog prihoda do iznosa kao u prethodnim godinama pa čak i dodatno uvećanje do 10 % u odnosu na iznos ostvaren u prethodnim godinama.

Namjenska sredstva za izgradnju i održavanje skloništa i zaklona

Namjenska sredstva za održavanje i izgradnju skloništa i zaklona ostvaruju se u skladu sa čl. 54., 56. i 60. Zakona o zaštiti i spašavanju i to:

- od naplate naknada za oslobađanje od izgradnje skloništa koju investitori plaćaju u iznosu od 1% građevinske vrijednosti objekta,
- po osnovu izdavanja skloništa pod zakup.

Ova sredstva isključivo se koriste za održavanje već izgrađenih i za izgradnju novih skloništa i zaklona, kao i za prilagođavanje drugih zaštitnih objekata za sklanjanje na području Općine. U posljednjih nekoliko godina Općina je po osnovu izdavanja skloništa pod zakup ostvarivala prihode na godišnjem nivou cca 960,00 KM, a od naplate naknada za oslobađanje od izgradnje skloništa cca 300.000 KM.

Procjenjuje se da će se u periodu od narednih pet godina prihodi po osnovu izdavanja skloništa pod zakup ostvariti u iznosima kao i prethodnim godinama sa mogućnošću povećavanja istih do 15% u odnosu na navedeni iznos u prethodnim godinama. Visina ostvarenih prihoda po ovom osnovu zavisi od broja izdatih skloništa i zaklona, zona u kojima se nalaze izdata skloništa i zaklona, jer se po tom osnovu formira cijena za zakupninu. Što se tiče prihoda koji se ostvaruju od naplate naknada za oslobađanje od izgradnje skloništa i zaklona, procjenjuje se da će ostati na istom nivou u narednih pet godina. S obzirom na sam način ostvarivanja ovih prihoda, odnosno uzimajući u obzir da Služba civilne zaštite ne zna unaprijed koliko će investitora godišnje graditi objekata na području općine, kao i za koje objekte će biti utvrđena obaveza uplate za gradnju skloništa i zaklona, samim tim ovu vrstu prihoda nemoguće je precizno unaprijed procijeniti.

PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

Za realizaciju zadataka iz Programa razvoja zaštite i spašavanja Općine za period od 2022-2026. godine

(namjenska sredstva)

R/ B	Namjena utrošnih sredstava	Očekivana sredstva po godinama (KM)					SVEGA
		2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	
1.	Ublažavanje i otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća	238.880,00	238.880,00	250.824,00	250.824,00	250.824,00	1.230.232,00
2.	Provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja	119.440,00	119.440,00	125.412,00	125.412,00	125.412,00	615.116,00
3.	Opremanje struktura civilne zaštite i održavanje nabavljenih MTS-a	179.160,00	179.160,00	188.118,00	188.118,00	188.118,00	922.674,00
4.	Pripremanje i obuka struktura civilne zaštite i provođenje vježbi CZ	29.860,00	29.860,00	31.353,00	31.353,00	31.353,00	153.779,00
5.	Provođenje mjera zaštite i spašavanja	29.860,00	29.860,00	31.353,00	31.353,00	31.353,00	153.779,00
6.	Održavanje i izgradnja skloništa	300.550,00	300.550,00	315.577,50	315.577,50	315.577,50	1.547.832,50
UKUPNO:		897.750,00	897.750,00	942.637,50	942.637,50	942.637,50	4.623.412,50

Navedena projekcija sredstava uređena je u skladu sa odredbama člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju i Odluke o uslovima i načinu korištenja ovih sredstava i ista će se moći ostvariti i implemirati ukoliko se pomenuti propisi ne promjene u periodu za koji se donosi ovaj Program razvoja.

Godišnji plan korištenja sredstava koja se ostvaruju po osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje sa detaljno razrađenim projektima, na prijedlog Službe civilne zaštite donosi Općinski štab civilne zaštite, a za korištenje ovih sredstava odgovoran je Općinski načelnik. Godišnji izvještaj o prikupljenim, raspoređenim i utrošenim sredstvima podnosi se: Općinskom načelniku, Općinskom štabu civilne zaštite, Kantonalnoj i Federalnoj upravi civilne zaštite.

ZAKLJUČCI IZ PROGRAMA

Sa dinamikom donošenja propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, u godišnjim programima, uskladit će se i konkretizovati svi zadaci koji proizlaze iz Zakona o zaštiti i spašavanju, u cilju da se unaprijedi dostignuti nivo razvoja zaštite i spašavanja, kako bi nakon realizacije postavljenih zadataka, sistem zaštite i spašavanja mogao odgovoriti problemima zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine.

Zadaci iz Programa zaštite razrađuju se u Planu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća sa razradom svih mjera i zadataka, finansijskog plana utroška sredstava u skladu sa Budžetom, izradom propisanih priloga i pregleda stanja popunjenosti i opremljenosti štabova, jedinica, povjerenika, službi i svih subjekata zaduženih za organizovanje zaštite, a na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju.

Općinski načelnik će pratiti realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja zaštite i spašavanja i u okviru ovlaštenja iz svoje nadležnosti osigurati realizaciju ovog Programa.

Općinske službe organa uprave dužne su, svaka u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koje su osnovane, u svojim godišnjim programima rada planirati i izvršavati sve zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koje su nadležne, uvažavajući da sredstva iz planiranih i utvrđenih izvora osiguravaju realizaciju svih strateških pravaca.

Služba civilne zaštite, kao osnovni nosilac iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na nivou općine ima obavezu da prati realizaciju Programa razvoja i u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, podstiče i koordinira aktivnosti općinskih službi uprave na njihovom angažovanju u realizaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Ilidža.

OBRAZLOŽENJE

Pravni osnov

Na osnovu člana 29. tačka 2. i člana 174. stav 1 Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10 (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), općina ima obavezu donošenja Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, u daljnjem tekstu: Program razvoja)

Članom 174. stav 3. Zakona o zaštiti i spašavanju je propisano da općinski Program razvoja zaštite i spašavanja izrađuje Služba civilne zaštite u suradnji sa općinskim službama, svaka po pitanjima iz svoje oblasti:

Članom 174. stav 4. pomenutog Zakona je propisano da Općinsko vijeće, na prijedlog Općinskog načelnika, donosi općinski Program razvoja zaštite i spašavanja.

Razlozi donošenja

Razlozi donošenja Programa razvoja zaštite i spašavanja proizilazi iz činjenice da je članom 168. Zakona o zaštiti i spašavanju predviđeno da ovaj dokument bude osnov za plansko polazište za organizaciju i provođenje zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i izgradnju sistema zaštite i spašavanja. Ovaj dokument se donosi za period od najmanje pet godina. Obzirom da je do sada važeći Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za period 2016.-2020.god., koji je Općinsko vijeće usvojilo na 38. redovnoj sjednici 28.04.2016.god. istekao, pristupilo se izradi novog Programa razvoja zaštite i spašavanja.

Služba civilne zaštite je sa članovima radne grupe za izradu planskih dokumenata, uradila prijedlog ovog dokumenta i poslala Općinskom načelniku u dalju proceduru.

Obrazloženje pravnih odredbi

Prilikom izrade ovog Programa predlagač je koristio sistematiku koja je data u stručnom objašnjenju Zbirke propisa iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, koju je izdala Federalna uprava civilne zaštite 2007.godine.

Članom 169. Zakona o zaštiti i spašavanju predviđeno je da Program razvoja zaštite i spašavanja sadrži slijedeće elemente:

- Zaključke iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća;
- Podatke o stanju organizovanosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća;
- Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi na području općine Ilidža;
- Osnovne ciljeve, zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja;
- Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju;
- Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje;
- Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja.

Ovim je predviđeno sedam dokumenata, s tim što se Zaključci iz Procjene ugroženosti ne razrađuju, jer služe samo za izradu osnovnih dokumenata. Ostalim dokumentima se u vidu strateških opredjeljenja obrađuju sva pitanja bitna za organizovanje i funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja, odnosno utvrđuje organizacija, određuju mjere i aktivnosti, te snage i sredstva potrebni za ostvarenje zadataka u Općini.

Finansijska sredstva

Za realizaciju ovog Programa treba planirati svake godine finansijska sredstva u Budžetu općine Ilidža i na osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća koji čine isplaćene neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažiranih po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova i po ugovoru o djelu.

Revizija Programa razvoja zaštite i spašavanja

Služba civilne zaštite općine Ilidža kao nosi ac izrade ovog Programa ima obavezu koordinатора svih aktivnosti na ostvarivanju utvrđenih zadataka i da prati njihovu realizaciju. Ukoliko nastupe okolnosti za izmjenom ovog Programa, Služba civilne zaštite je dužna pristupiti izmjenama i dopunama, a sve u cilju poštivanja zakonskih procedura.

